

AZ ALACSONY ISKOLAI VÉGZETTSÉGŰEK
FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGE A
TRANZITFOGLALKOZTATÁSI PROGRAMOK
VONATKOZÁSÁBAN –
FENNTARTHATÓSÁG ÉS MINŐSÉG A KÉPZÉS SIKERÉNEK
ÉRDEKÉBEN

13. MELLearn Konferencia
Budapest, 2017. április 20.

Amiről szó lesz...

- Bevezető gondolatok
- A statisztikai adatok tükrében
- A célcsoport jellemzői
- A tranzitprogramok bemutatása (struktúrája, a bevontak jellemzői, képzési-fejlesztési lehetőségeik)
- Korábbi kutatási eredmények
- Következtetések

Bevezető gondolatok

Bevezető gondolatok

- Tőkefelhalmozás
- Gazdaságok közötti kapcsolatok
- A termelés nagysága
- Szerkezeti változások
- Természeti erőforrások
- Társadalmi intézmények
- A munkaerő képzettségi szintje

A hazai munkaerőpiac aktuális jellemzői (KSH alapján)

- A 15-64 éves népesség száma: 6.461,7 ezer fő (2016)
- Foglalkoztatottak száma: 4.362,7 ezer fő
- Munkanélküliek száma: 204,3 ezer fő
- Inaktívak: 1.894,7 ezer fő
  - *Nem kíván dolgozni: 1.632,2 ezer fő*
  - Szeretne munkát: 262,5 ezer fő
  - Nyugdíjban, egyéb ellátásban, járadékban részesül: 703,8 ezer fő
  - Gyermekgondozásban részesül: 235,3 ezer fő
  - Álláskeresési, szociális ellátásban részesül: 43,7ezer fő
  - Nappali tagozatos tanuló: 652,3 ezer fő
  - Egyéb: 259,5 ezer fő

A hazai munkaerőpiac aktuális jellemzői (KSH és EUROSTAT)

■ Demográfiai prognózis

- ✓ 2020-ig a népesség folyamatosan fogyni fog – kb. 177.000 fő
- ✓ 2050-ig a népesség várható csökkenése több mint 1.000.000 fővel
- ✓ a 15-64 év közöttiek száma várhatóan 6,4 millió fő lesz

- ✓ foglalkoztatottak számának csúcsértéke 2027-ben várható
- ✓ 2027-2060 között pedig kb. 23%-os csökkenés

horizontális összehangolás és vertikális egymásra épülés kell

A hazai munkaerőpiac aktuális jellemzői

- Európa 2020 stratégia (Brüsszel, 2010.3.3)

PRIORITÁSOK

- ✓ intelligens növekedés
- ✓ fenntartható növekedés
- ✓ befogadó növekedés

a 21. század szociális piacgazdasága

Regions and Cities supporting
Europe2020
Europe's growth strategy

A hazai munkaerőpiac aktuális jellemzői

- Európa 2020 stratégia (Brüsszel, 2010.3.3)
  - ✓ 5 elérendő cél – téma szempontjából releváns 3 cél
  - ✓ **Foglalkoztatás:** a 20-64 év közöttiek foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése – *nők és idősebb munkavállalók foglalkoztatásának növelése, migránsok fokozottabb munkaerőpiaci integrációja*
  - ✓ **Oktatás:** az iskolarendszereből lemorzsolódók arányát 10%-ra csökkenteni és a 30-34 éves korosztály körében 40%-ra növelni a felsőoktatási végzettséggel rendelkezők arányát
  - ✓ Szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem

A hazai munkaerőpiac aktuális jellemzői

- Európa 2020 stratégia megvalósulása hazánkban
  - ✓ Nemzeti Reform Program – Széll Kálmán terv alapján 2011. április
  - ✓ **Növekedést elősegítő szerkezeti reformok**
    - ✓ munkaerőpiacot érintő reformok és az oktatási reform is
  - ✓ Európa 2020 stratégiához kapcsolódó nemzeti vállalásokat megalapozó intézkedések

Alapvető strukturális probléma a hazai gazdaságban az *alacsony foglalkoztatottság, az idősebb korcsoportok, a pályakezdők és a kisgyermekes nők.*

Az alacsony iskolai végzettségűek jellemzői

- a munkaerőpiacon egy speciális, hátrányokkal küzdő tömegnek tekinthetők
- piacképes szakmával nem rendelkeznek, elhelyezkedési nehézségekkel küzdenek
- álláskeresési hajlandóságuk alacsony, szociális jellemzőik szintén alacsonyak
- a középfokú oktatásból való lemorzsolódás meghatározó szerepet játszik az alacsony iskolai végzettségű népesség újratermelésében

**speciális, komplex kezelési módra,
hatékony fejlesztési technikákra van szükségük**

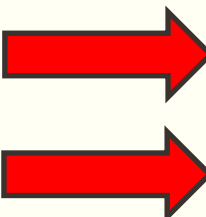
A TRANZITFOGLALKOZTATÁSI PROGRAMOK JELLEMZŐI

A tranzitfoglalkoztatási programok jellemző hazai környezete

- Hazánk gazdasága a rendszerváltozás után teljesen átalakult
- Foglalkoztatottság csökkent, az ország térségei eltérő fejlődést mutattak
- A korábbi ágazatok nagyságrendje és súlya átalakult
- Aprófalvas településszerkezet (eltartó képesség)
- Alacsony iskolázottságúak magas aránya
- Roma kisebbség demográfiai és gazdasági helyzete

*megváltozott gazdasághoz megváltozott társadalmi szerkezet társul
szociális intézmények és ellátó rendszerek újfajta szükségessége*

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

„A tranzitfoglalkoztatás olyan, projektszerű körülmények között megvalósítandó komplex tevékenységrendszer, amelynek elsődleges célja a megvalósítás környezetének társadalmi, gazdasági jellemzőihez, lehetőségeihez és problémáihoz igazodva a projektrésztvevők számára minél tartósabb elhelyezkedési lehetőség biztosítása az elsődleges munkaerőpiacon.” (Török Béla, dr. – 2014.)

Elsődleges célkitűzés:

- ✓ a projekt megvalósulásának időszakában a hátránnyal rendelkező célcsoporttagok segítséget nyújtson az elsődleges munkaerőpiacra történő visszajutásban*
- ✓ lehetőséget biztosít a munkaerőpiacon keresett szakmákból OKJ-s bizonyítvány megszerzésére*

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A programok konkrét céljai:
  - ✓ a munkanélküliek segítségét szolgáló helyi erőforrások növelése,
  - ✓ a résztvevők képzésbe vonása,
  - ✓ a szakképzettség megszerzésének segítése egyéni szükségletekre épülő komplex fejlesztéssel és folyamatos pszicho-szociális tanácsadással,
  - ✓ a résztvevők rendszeres jövedelemhez való juttatása
- Elsődleges célcsoport:
  - ✓ aktív korú munkanélküliek
  - ✓ alacsony iskolai végzettségűek
  - ✓ a helyzetet nehezítik a *regisztrálatlan munkanélküliek*

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A célcsoport kiválasztásánál fontos tényezők:
  - ✓ nagycsaládot ellátó, vagy idős, beteg hozzátartozót gondozó nők,
  - ✓ 16-25 év közöttiek, ill. a 45 év felettek,
  - ✓ nehezen megközelíthető helyen lakók,
  - ✓ roma származásúak,
  - ✓ megváltozott munkaképességűek,
  - ✓ *alacsony iskolai végzettségűek*,
  - ✓ azok a családok, ahol a létfenntartást biztosító jövedelem nem áll a család rendelkezésére,
  - ✓ ill. ahol a munkanélküliség már generációkon át öröklődik

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A célcsoport képzési „felkészültsége”:

- ✓ résztvevők jelentős része nem rendelkezik olyan alapkompenciákkal, ami lehetővé tenné az önálló tanulást, önfejlesztést

- ✓ szükség van egy megelőző képzésre, kvázi kompetenciafejlesztésre
- ✓ komplex fejlesztést és támogatást biztosít a résztvevő számára

- ✓ meglévő problémát hívatott kezelni a program

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A programok struktúrája:

- ✓ modulokból és a hozzájuk rendelt tevékenységekből, feladatokból áll

- ✓ *az elhelyezkedést segítő szolgáltatások*

- ✓ *a munkába helyezés elősegítése*

- ✓ *támogató szolgálat kialakítása*

- ✓ *a célcsoport számára biztosított folyamatos szolgáltatások*

- 1. előkészítő szakasz (általában 1-3 hónap)**

- 2. foglalkoztatással egybekötött képzési szakasz (általában 13-15 hónap)**

- 3. elhelyezkedés és utógondozás szakasza (általában 6 hónap)**

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A bevontak képzési-fejlesztési lehetőségei
  - ✓ többségük alulképzett,
  - ✓ szakmai végzettségük sokszor nincs, illetve ha van is – főleg az idősek esetében – az nem releváns a munkáltatók számára
  - ✓ zömében munkanélküliek, jelentős részük tartósan munkanélküli, esetleg pályakezdő
  - ✓ az esetek többségében a túlélésre berendezkedett emberekről van szó

A tranzitfoglalkoztatási programok bemutatása

- A bevontak képzési-fejlesztési lehetőségei
  - ✓ a programok *pedagógiai tevékenységében* két meghatározó összetevő van
    1. egyik komponens a rendelkezésre álló képzésbe bevontak ***aktuális felkészültsége, ismerete, tapasztalata***, ami az esetek döntő részében meglehetősen alacsony szintű
    2. másik összetevő a ***szakképzési folyamat erős szabályozottsága*** a szakmai-és vizsgakövetelmények révén
  - ✓ a módszertan részét képezik a különböző tréningek (pl. tanulástechnikai tréning, önismereti tréning).
  - ✓ a fejlesztő hatása célzottan valósul meg *a képzésbe bevont személy valamely egyéni készségére vonatkozóan*

Korábbi kutatások tapasztalatai

- Györgyi Zoltán: Vissza a munkaerőpiacra (2001)

- *Pozitívumok:*

- ✓ *a résztvevők kiválasztása sikeres volt*
- ✓ *töredékes lemorzsolódás volt tapasztalható*
- ✓ *a projektek döntő többsége teljesíteni tudta a vállalt elhelyezkedési arányt*
- ✓ *a projektben résztvevők 44%-a a saját szakmájában kezdett el dolgozni*

- *Negatívumok:*

- ✓ *a kisebb településeken alig van tranzitfoglalkoztatás*
- ✓ *bevonni érdeemesek köre sok esetben szűk*
- ✓ *korlátot jelent a programokat működtető szakemberek alacsony létszáma*
- ✓ *korlátozott anyagi források a projektet működtető szervezetek esetében*

Korábbi kutatások tapasztalatai

- Eszik Zoltán: 100 szó a foglalkoztatásról (2006)
  - ✓ *nagyobb tapasztalat a tranzitprogramokról*

  - ✓ *megmaradt problémák*
    - ❖ *a finanszírozás fokozatos megvonása*
    - ❖ *a projekteket lebonyolító szervezetek csökkenése*
    - ❖ *az OFA meghatározó szerepe a projektek kiírásában*
    - ❖ *egyre kevesebb, a célcsoport speciális problémáihoz „hozzaértő” szakember hiánya*
  - ✓ *új helyzet*
    - ❖ *szigorúbb szabályok, magasabb bekerülési költségek*
    - ❖ *komplex, stabil modell működtetése a meglévő finansziális helyzetben*

Egy kutatás részletei...

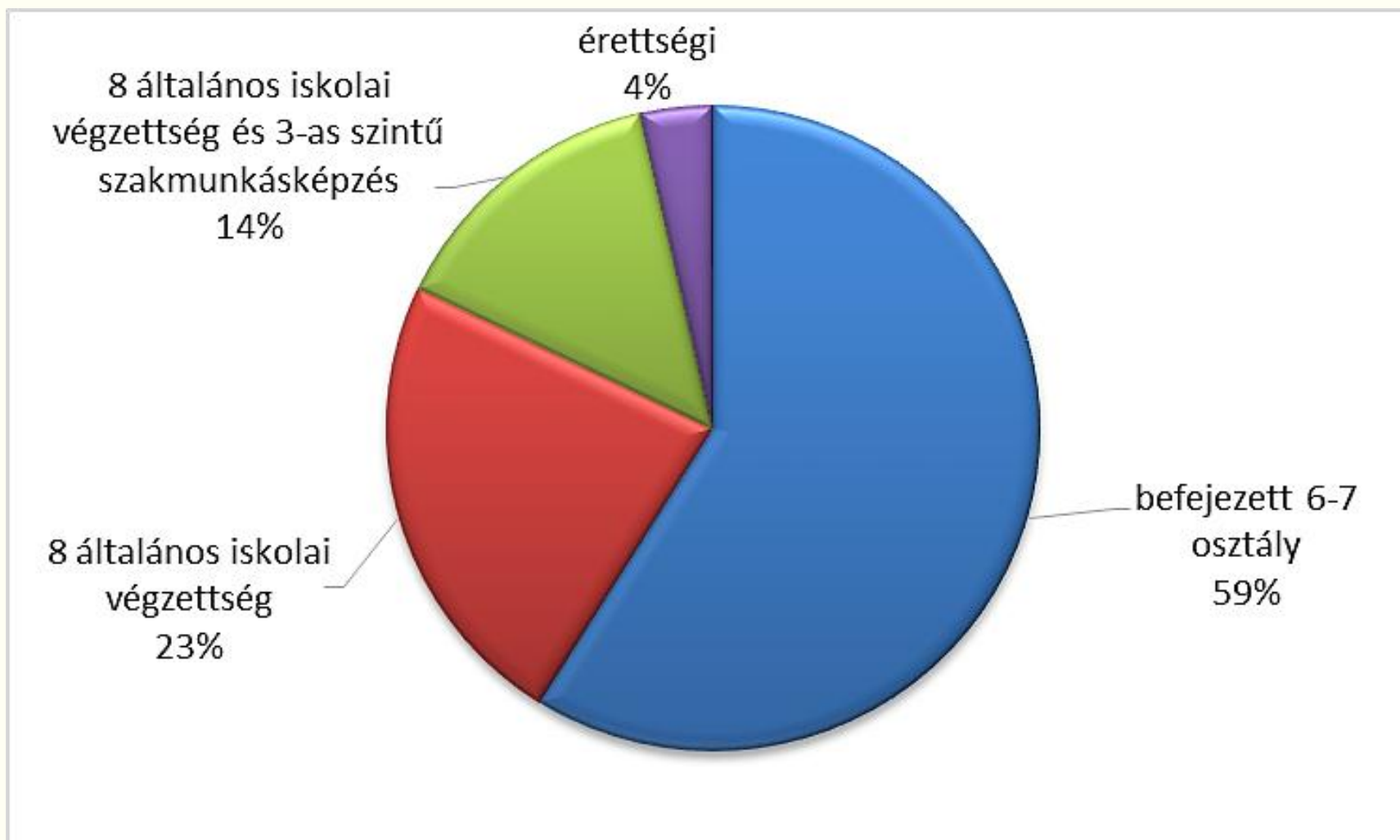

- A tanulási motiváció vizsgálata az alacsony iskolai végzettségű nők esetében – (2015)
- *A minta (célcsoport) jellemzői a módszertan tükrében:*
  - ✓ *alacsony iskolai végzettségű nők*
  - ✓ *112 fő (alacsony iskolai végzettségű nők) töltött ki zárt kérdőívet*
  - ✓ *5 fővel (projekt résztvevő) fókuszcsoportos beszélgetés*
  - ✓ *4 fővel (képzési és foglalkoztatási szervezetek vezetői) mélyinterjú*
- *A kutatás során szoros kapcsolat mutatkozott a tranzit programokkal, ugyanis a célcsoport elsősorban az ilyen programokon keresztül volt megközelíthető*

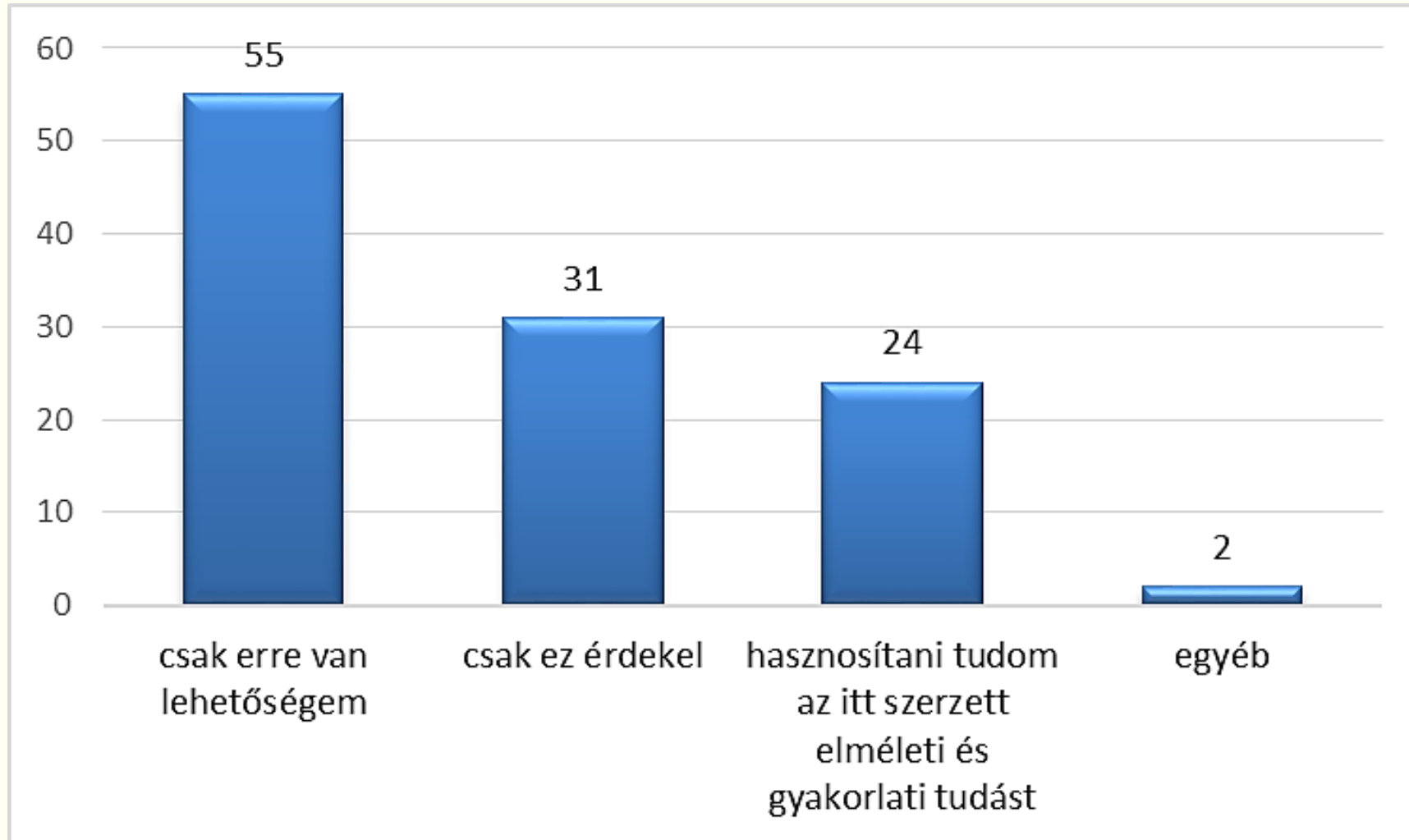
A kutatásba bevont résztvevők iskolai végzettség szerinti megoszlása

---

A kutatásba bevont résztvevők indoka a képzés kiválasztásához

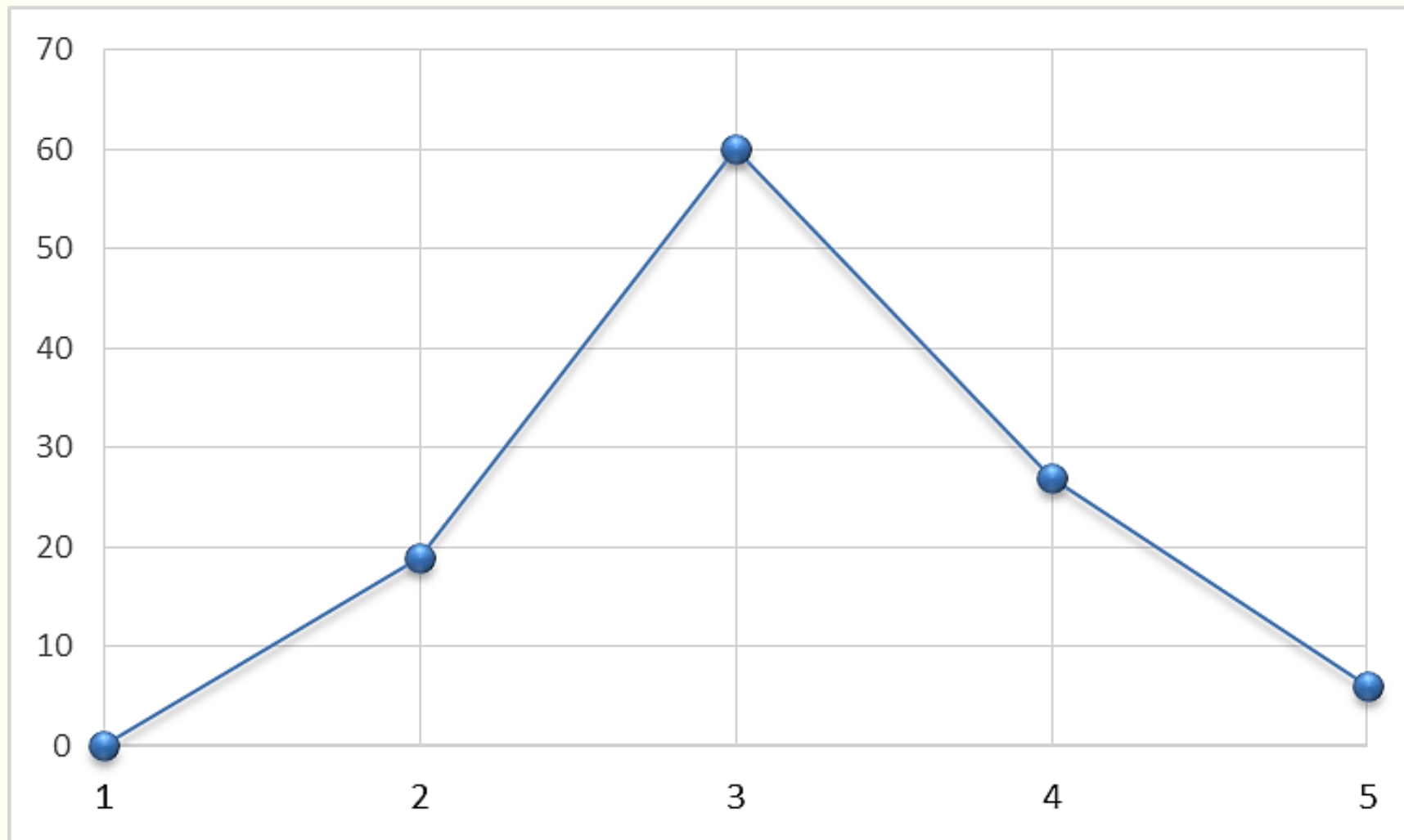

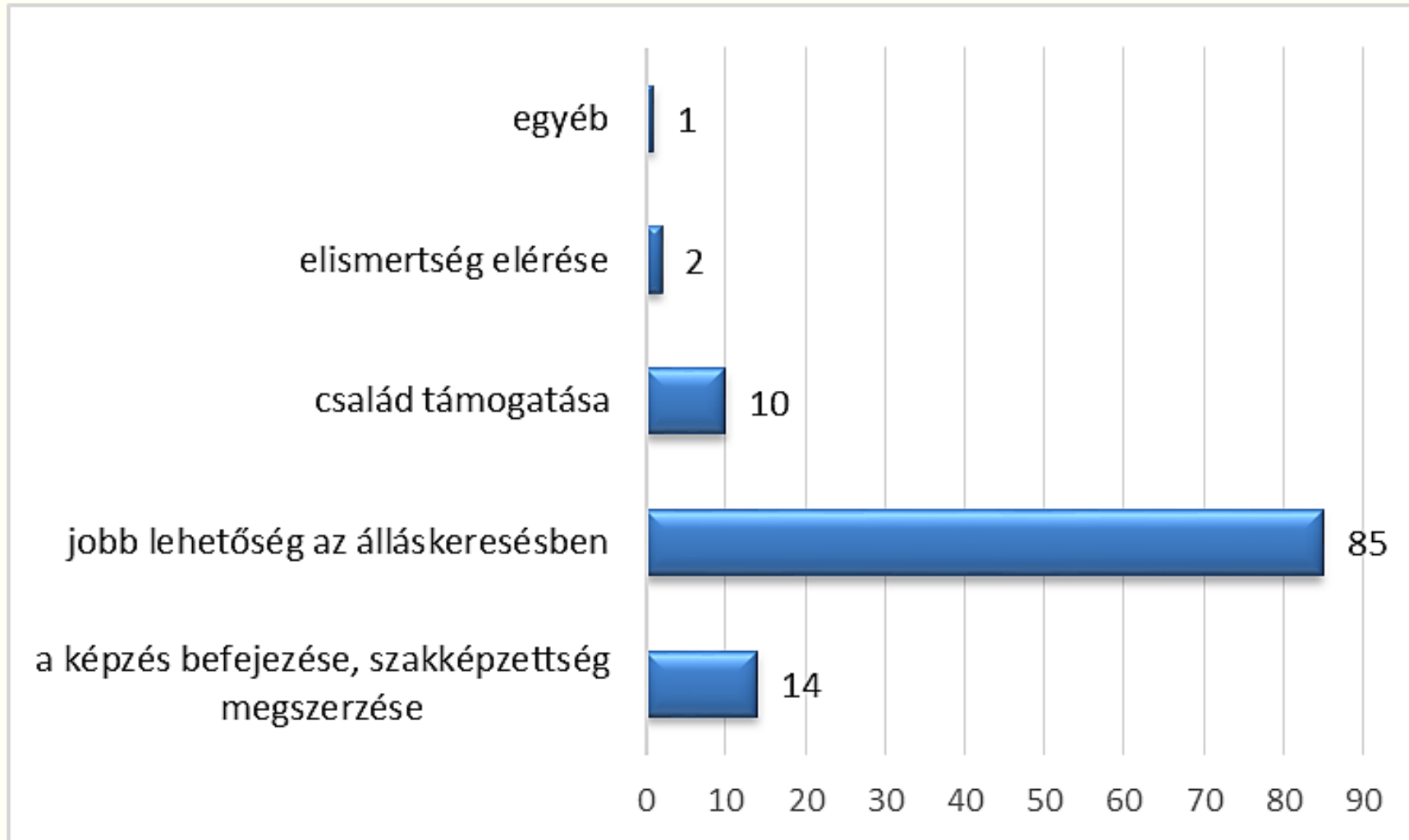
A kutatásba bevont résztvevők elégedettsége a képzési programmal

---

A kutatásba bevont résztvevők képzési folyamatban való részvétel mögötti motivációja

---

Egyéni kutatás eredményei

- Nagy mértékben bevonhatók voltak a képzésekbe a célcsoport tagjai abban az esetben, ha
  - ✓ reális, és átlátható esélyt adtak az egyén elhelyezkedésére
  - ✓ kibővíthették az egzisztenciális lehetőségeiket
  - ✓ a jelenlegi életvitelük mellett tudták a képzésen való részvételt teljesíteni
  - ✓ a képzés helyszínére való utazás nem voltak megterhelőek
  - ✓ a képzéssel kapcsolatos tananyagok és tankönyvek ingyenesen elérhetőek voltak
- A fenti szempontok teljesülése az alábbi feltételezi:
  - ✓ a célcsoport specifikus megközelítése (szociális munkás alapfeltétel)
  - ✓ anyagi beruházások
  - ✓ partnerségi kapcsolatok kiépítése

Következtetések

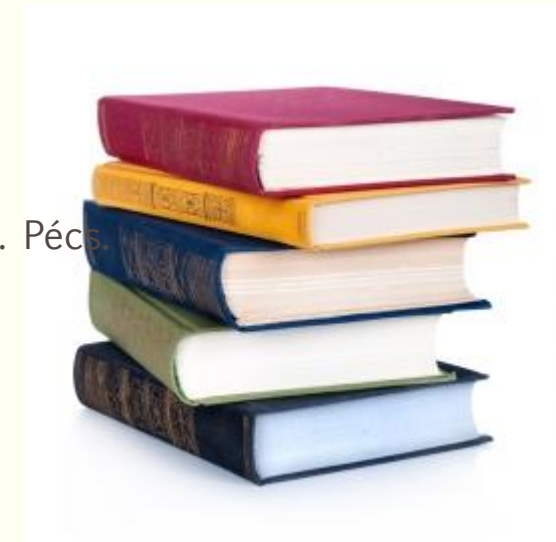

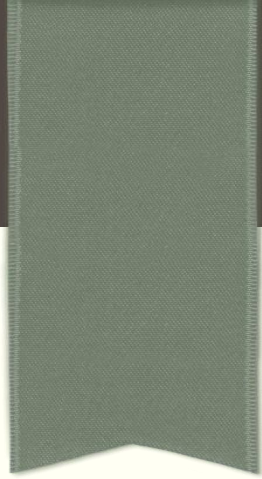
- A hazai tranzitprogramok szükségessége vitathatatlan a tartósan munkanélküliek és inaktívak számára
- Többféle szakterületet, társadalmi szolgáltatást, ellátási formát olvaszt egybe, így komplex módon tud segítséget nyújtani a képzésbe bevontak számára
- Érték- és jövedelemteremtő munkát képesek végezni a programot sikeres zárók
- A hiányosságok és a hátrányos helyzet ellenére képesek felzárkózni a résztvevők a munka világához vezető úton
- Kiteljesül a „tranzit-filozófia” – a résztvevőket „nem küldi vissza az iskola infantilizáló világába”

Felhasznált szakirodalom

- Bakó Tamás – Lakatos Judit (2016): *A magyarországi munkapiac 2015-ben*. In: Blaskó Zsuzsa – Fazekas Károly (szerk.): *Munkaerőpiaci tükör 2015*. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, Budapest, 2016, pp. 15-32.
- Barakonyi Eszter, Cséfalvay Ágnes, Cseh Judit, Muity György, Szellő János (2014): *Pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci esélyei a Dél-dunántúli régióban 2025-ig*: Kutatási zárótanulmány. PTE FEEK, Pécs, 135 p.
- Eszik Zoltán (2006): 100 szó a tranzitfoglalkoztatásról. Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület. Budapest.
- EURÓPA 2020 - Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, Brüsszel, 2010.3.3.
- Györgyi Zoltán (2001): *Vissza a munkaerőpiacra: A tranzitfoglalkoztatási program tapasztalatai*. Budapest, Oktatókutató Intézet (Kutatás Közben – Research Papers, 232).
- Magyarország Nemzeti Reform Programja a Széll Kálmán Terv Alapján, 2011. április
- Rauh Edit – Vámosi Tamás (2010): *Társadalmi esélyek egyenlősége*. Budapest, Új Mandátum.
- Vámosi Tamás (2015): Felzárkóztató programok hatásvizsgálata című kutatás. A tranzitfoglalkoztatási programok. Pécs.
- https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/15_64_abra_1612.pdf

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Pál Balázs Gyula
Phd hallgató, egyetemi tanársegéd
PTE
pal.balazs@kpvk.pte.hu